

Sava ceļa gājējs Laimis

„Es nedaru to, ko citi, Negribu dziedāt ar citiem vienā balsī. Tā nav augstprātība – man patīk atrast un parādīt ko interesantu,” saka kādreizējais kuldīdznieks, džeza dziedātājs Laimis Rācenājs. Viņš tiek dēvēts par Latvijas muzikālo hameleonu, jo profesionālajā darbībā ir ļoti mainīgs – dzied dažādos stilos un daudzās svešvalodās.

Kā vienu no bijušajiem diskotēkas *Ventas dzirkstis* dalībniekiem Kuldīgas kultūras centrā viņu šoruden sastapām ballītē *Par pēdējo lapu*.

Kas palicis atmiņā no laika, kad te dzīvojt?

Kuldīgā mani šad tad var satikt, jo apciemoju vecākus un māsu.

Šeit dzīvoju, līdz pabeidzu Kuldīgas 1. vidusskolu, bet uz skolu sevišķi negribējās iet. Paliku mājās un mācījos zviedru valodu, jo tas interesēja vairāk. Toreiz svešvalodu apguvē nebija tik daudz iespēju, un bibliotēkā grāmatu zviedru valodā nebija, bet bija tāds radio rādītājs – to klausījos un mācījos.

Pēdējā vidusskolas klasē darbojos arī *Ventas dzirkstīs*. Brīvdienās jauniesmē nekā nebija, ko darīt: jāiet ielās vai uz krogu. Diskotēka bija kaut kas svains. Ja piedāvātu citas aktivitātes, cilvēki vienlaig būtu iesaistījušies, jo bijām izslāpuši pēc kaut kā moderna, interesanta. Nebija nekādas informācijas par to, kas notiek pasaulē. Ko ziņās pateica, tam bija jātic, bet bija nojausma, ka aiz robežas notiek kaut kas vai-

Kuldīgas kultūras centrā kā viens no bijušajiem *Ventas dzirkstu* dalībniekiem nesen diskotēkā uzstājās tagad daudzu iemīļotais dziedātājs Laimis Rācenājs.

rāk, nekā mums saka. Kāds kaut ko mazliet pastāstīja, kāds kādu filmu redzējis, mūziku dzirdējis. Kad radās iespēja izpausties pašiem, tad kā pavasarī teļi, kad tos izlaiž ganībās, mēs arī skrējām. Īsu laiku *Lauktehnikā* biju štata, rīkoju diskotēkas.

Pārcēlos uz Liepāju, mācījos, dziedāju *Līvos*. Pēc tam kādus 15 gadus nodzīvoju Igaunijā, biju grupas *Modern Fox* dalībnieks.

Jau skolā jūs interesēja svešvalodas?

Jā. Pirms gadiem pieciem saskaitīju, ka esmu dziedājis mazliet vairāk nekā 20 valodās. Nu jau kaut kas nācis klāt. Bet es tās

nezinu labi. Es pat latviešu valodu nezinu tā, lai visu izteiktu ļoti labi, kur nu vēl svešvalodas! Saturu dziesmas, protams, vienmēr zinu, bet izruna īpaši jāiemācās. Pats galvenais ir izvēlēties pareizo dziesmu. Jo tas vien, ka dziedī svešā valodā, jau neuzrunā. Mūzikai jābūt skaistai. Un atrast tādu nemaz nav tik viegli.

Kā mācīties jaunu valodu?

Pats. Mani tas interesē, un es daudz strādāju. Mācoties igauņu valodu, pirmajās stundās neko nesapratu, bet pēc trim mēnešiem jau runāju. Jābūt ļoti bagātam vārdu krājumam. Latviešu valoda nepieder pie lielajām, bet,

piemēram, krievu valodā dažādi vārdi nāk no reģioniem, kas to papildina. Nu, kā var labi zināt krievu valodu ar visām niansēm! Kādreiz man pārmeta, ka nedziedu latviski, bet tik daudz latviešu to dara! Kāpēc jādzied arī man?

Kas, jūsuprāt, ir skaista dziesma?

Man ir ļoti liela pieredze – pirmo honorāru saņēmu 15 gadu vecumā. Vairāk nekā 40 gadus esmu dziedājis dažādās pasaules vietās, tādēļ uzticos sajūtai, kas ir skaista dziesma un kas nav. Intuīcija palīdz atrast tādu, kas uzrunā klausītāju. Francijā, Spānijā, kas teritorijas ziņā ir mazas, tādu

dziesmu nav daudz. Bet lielajās valstīs kā Meksikā vai Argentīnā – tur ir, ko meklēt! Hitus neizvēlos, jo tas šķiet zema gada. Man patīk arī cietiem kaut ko atklāt.

Dziedāšanā esat sava ceļa gājējs.

Kad biju vēl Kuldīgā, tad mūzikas ziņā varēja salīdzināt: mucā audzis, pa spundi barots. Tagad pat piecgađīgam bērnam ir tik daudz informācijas! Viņš uzslēdz dziesmu, ir notis, dzied līdz. Man tā trūka. Un tas bija izaicinājums: gribējās to, kā nav nevienam. Tā sāku pirmais dziedāt dzezu, bet kad jutu, ka vēl pieci vai desmit cilvēki to dzied, sāku stilā meklēt ko citu. Jo klausītājs jau nezina, ka esmu bijis pirmais, – viņš saprot, ka dziedu to pašu, ko citi. Tad pārgāju uz frančiem. Bija īstādu periods, neapolitāņu dziesmas, tādas folkloristiskākas. Pārgāju uz spāņu valodu. Zinu daudz par instrumentiem, ritmiem.

Kā citam patīk krāt markas, tā man ir hobijs interesēties par mūziku. Kamēr neesmu sev kādu tēmu izsmēlis, tikmēr man patīk to darīt. Es nezinu, kas būs nākamā mūzika, ko spēlēšu. Tagad esmu noņēmis ar grupu *Mariachi Baltika*. Repertuārā ir meksikāņu dziesmas, bet lielu kolektīvu grūti sadabūt kopā. Ir trīs vijoles, divas trompetes. Dziedu arī muzikālajā apvienībā *Neaizmirstulītes*. Nākotnē neko neplānoju. Turpināšu to, kas iesākts. Dzīvoju Rīgā, pāris reizi gadā koncertēju ārpus Latvijas, bet lielākoties tie ir slēgti pasākumi.

Jolanta Hercenberga
Lailas Liepiņas foto

Kuldīgas mākslas skolas pedagoge Nelda Blūma vada grafikas darbnīcas pieaugušajiem.

KATRA REIZE KĀ DARBŅICA

„Es vēlējos, lai pieaugušie, kuriem ir darbi, bērni un sadzīve, nebūtu kursā iejūgti tā, ka astoņas nedēļas pēc kārtas jābūt klāt,” skaidro Nelda. „Katra nodarbība ir kā atsevišķa darbnīca. Kad ir iedvesma un laiks, var nākt, samaksāt par izmantotajiem materiāliem un te pavadīto laiku un strādāt. Ir arī tāda tehnika, ka ar vienu reizi galā nevarēs tikt. Piemēram, linoleja griezumam prasa ilgāku laiku. Bet tad dalībnieks varēs darbu ņemt uz mājām un turpināt citreiz. Es būšu klāt kā tehnikais balsts – atbildēšu uz jautājumiem, palīdzēšu izdrukāt, īstenot idejas. Ziemassvētku kartītes tiek veidotas kartondrukšanas tehnikā. Tā ir ļoti

laba, lai ievadītu grafikā. Klišeja tiek veidota no kartona, tajā izzīmējot, ieskrāpējot vai iespiežot faktūru, tad tas tiek velmēts ar krāsu un likts drukas presē.”

TE IR PLAŠAS IESPĒJAS

Mākslas skolas darbnīcā Nelda piedāvā apgūt kartondrukā, linoleja griezumā, kroggriezumā un sausās adatas tehnikā. „Darbnīca iekārtota ļoti labi. Ar jauniešiem, kuri grafiku iepazīst pirmoreiz, sākam ar kartondrukā un kolo-grāfiju. Tā nozīmē, ka uz papīra vai kartona tiek līmēti dažādi citi materiāli, tad virsma nolakota. Kad tā vairs neuzsūc mitrumu, tiek iebrauzta ar krāsu, virsū likts mitrinātis papīrs, un tas tiek laists

cauri preseī. Arī šī tehnika var būt tik sarežģīta vai vienkārša, cik pašam vēlēšanās darboties.” Neldai pašai īpaša šķiet sietspiede: „Te tādas tehnikas vēl nav. Tas ir mans *zelta sapnis*.”

ARĪ VENTSPILNIECES

Līna Speciusa uz nodarbību atnākusi gūt pieredzi, viņa šeit beigusi mākslas skolu un mācījusies interjera dizainu. „Kuldīgā vajag vietas, kur radoši izpausties pieaugušajiem, citādi tikai mājas un mājas... Vajag kaut kur izrauties.” Vairākas dalībnieces no Ventspils vilinājusi iespēja radīt Ziemassvētku apsveikumu. „Man ir bioloģiskā saimniecība, un produkcijai arī vajag izstrādāt logo.

Doma, kā tam vajadzētu izskatīties, jau bija,” saka ventspilniece Iveta, kura nevēlējās atklāt savu uzvārdu, bet Ieviņai Ziemanei par kursiem pastāstījis māsa, un tā abas atbraukušas. Ieviņai ar mākslu saskare ir ikdienā, jo viņa ir mājturības skolotāja: „Gan jau arī Ventspils Amatū mājā tiek rīkotas meistardarbnīcas, bet par grafikas nodarbībām neesmu dzirdējusi.”

NO FOTOMĀKSLAS PIE SIETSPIEDES

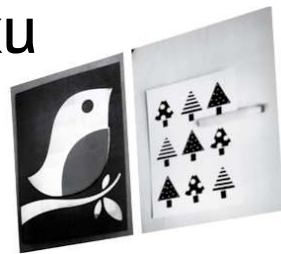
Nelda pati grafiku apguvusi Bedfordštras universitātē Anglijā, kur studējusi fotogrāfiju: „Esmu beigusi Kuldīgas mākslas skolu, pēc vidusskolas aizbraucu uz Angliju, iestājos video un foto

kursā, bet universitātē bija juku laiki. Nebija neviena pasniedzēja, kurš varētu iedot to, ko vēlējos, toties ļoti spēcīgs bija grafikas pasniedzējs, tāpēc pabeidzu kā sietspiedes speciālisti, vēl trīs gadus pie viņa strādāju un pat pārņēmu stafeti, kad viņš aizgāja uz citu darbu.” Bedfordštras universitātē Nelda strādājusi par grafikas tehniķi un pasniedzēju palīdzī, vadot nodarbības, sagādājot materiālus un iekārtojot telpas. Izstādēs piedalījies ar saviem darbiem, kā arī tās organizējot, vairākiem māksliniekiem palīdzējusi sietspiedes darbos.

Iveta Grīniņa
Aivara Vētrāja foto

Pieaugušie apgūst grafiku

„Mani ieinteresēja iespēja izveidot pašai savas Ziemassvētku kartītes. Ventspilī tādas grafikas darbnīcas nav,” saka ventspilniece Ieviņa Ziemane, kura Kuldīgā apmeklēja grafikas nodarbības pieaugušajiem. Mākslas skolā tās vada skolotāja Nelda Blūma: „Šogad te mācu grafiku 7. kursam un nolēmu, ka ir laiks virzīties uz manu sapni – uz grafikas nodarbībām pieaugušajiem.”

Tādi var izskatīties Ziemassvētku apsveikumi, kas veidoti kādā grafikas tehnikā.